

— Τὸ ξέχασα, Ὅρσο! Ἀντώνη,» εἶπεν ὁ ναύτης. Καὶ συγχρόνως ἤρχισε νὰ ψάλλῃ μὲ δυνατὴν φωνὴν ἐν τροπάριον.

Ἡ μὲς Λυδία ἤκουσεν ἀπροσέκτως τὸ τροπάριον, καὶ δὲν ἐπέμεινε νὰ τραγωδήσῃ ὁ ναύτης τὸ μοιρολόγιον· ἐπεφυλάσσετο ὅμως νὰ ἐξετάσῃ βραδύτερον, ὅπως πληροφορηθῇ τί ταῦτα ἐσήμαινον. Ἄλλ' ἡ θαλαμηπόλος τῆς, ἐκ Φλωρεντίας καταγομένη, δὲν ἐνόει περισσότερο ἀπὸ τὴν κυρίαν τῆς τὸ κορσικανικὸν ἰδίωμα, εἶχεν ὅμως καὶ αὐτὴ περιέργειαν νὰ μάθῃ. Στραφεῖσα λοιπὸν πρὸς τὸν Ὅρσον, πρὶν προφθάσῃ ἐκείνη νὰ τὴν ἐμποδίσῃ διὰ νεύματος ἢ χειρονομίας, «Καπετάνιε, τὸν ἠρώτησε, τί θὰ εἶπῃ δίνω ῥιμπέκκο;»⁴⁾

— Ῥιμπέκκο! εἶπεν ὁ Ὅρσος· πᾶς Κορσικανὸς θεωρεῖ τοῦτο ὕβριν θανάσιμον· εἶναι μομφὴ ὅτι δὲν ἐξετέλεσεν ὀφειλομένην ἐκδίκησιν. Καὶ τίς σὰς ἀνέφερε τὸ ριμπέκκο;

— Χθὲς εἰς τὴν Μασσαλίαν, ἔσπευσε νὰ ἀποκριθῇ ἡ μὲς Λυδία, ὁ πλοίαρχός μας ἀνέφερεν αὐτὴν τὴν λέξιν.

— Καὶ περὶ τίνος ἦτο ὁ λόγος; ἠρώτησεν ὁ Ὅρσος τεταραγμένος.

— ὦ! μᾶς διηγεῖτο μίαν παλαιὰν ἱστορίαν... τῶν χρόνων τοῦ... ἦ! ναί, νομίζω ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς Βανίνας Ὀρνάνου.

— Ὁ θάνατος τῆς Βανίνας, ὑποθέτω, δεσποσύνη, δὲν σὰς ἐνέπνευσε παραπολλὴν ἀγάπην πρὸς τὸν ἡμέτερον ἥρωα, τὸν ἀνδρεῖον Σαμπιέρον;

— Καὶ νομίζετε ἡρωϊκὸν τὸ κατόρθωμά του;

— Τὸ ἐγκλημά του δικαιολογοῦσι τὰ ἄγρια ἦθη τῶν χρόνων ἐκείνων· καὶ ἔπειτα ὁ Σαμπιέρος εἶχε πόλεμον λυσσώδη πρὸς τοὺς Γενουησίους· ποίαν πίστιν θὰ εἶχον εἰς αὐτὸν οἱ συμπολιταὶ του, ἂν δὲν ἐτιμῶρει ἐκείνην, ἢ ὁποῖα ἐξήτει νὰ συνηκολογήσῃ μὲ τοὺς Γενουησίους;

— Ἡ Βανίνα, εἶπεν ὁ ναύτης, ἔφυγε χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ ἀνδρός τῆς· ὁ Σαμπιέρος ἔκαμε καλὰ καὶ τὴν ἐπνίξε.

— Ἄλλ' ἔφυγεν, εἶπεν ἡ μὲς Λυδία, διὰ νὰ σώσῃ τὸν σύζυγόν τῆς, ἐξ ἀγάπης πρὸς αὐτὸν

ceratrici, τὸ δὲ μοιρολόγιον καλοῦσι vocero, buceru, buceratu ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει, ballata δὲ ἐν τῇ λοιπῇ νήσῳ. Ἡ λέξις vocero, καθὼς καὶ τὰ ἐκ ταύτης παράγωγα vocerag, voceratrice, παρεφθάρησαν ἐκ τοῦ λατινικοῦ vociferare. Ἐνίοτε πολλοὶ γραικῶδες αὐτοσχεδιάζουσιν ἐξ ὑπαμοιῆς, συχνάκις δὲ ἡ σύζυγος ἢ ἡ θυγάτηρ μοιρολογεῖ τὸν νεκρόν.

⁴⁾ Rimbicare ἰταλιστὶ σημαίνει ἐπαναπέμειν, ἀπορρίπτειν, ἀποκρίνεσθαι προσβλητικῶς, εἰς δὲ τὸ κορσικανικὸν ἰδίωμα σημαίνει τὸ δημοσιᾶ ὀνειδίξειν. Δίδουσι ριμπέκκο εἰς ὑβὸν δολοφονηθέντος οἱ λέγοντες αὐτῷ ὅτι δὲν συνετέλεσθη ἡ ἐκδίκησις τοῦ πατρός του. Τὸ ριμπέκκο θεωρεῖται ὡς πρόκλησις ὑβριστικῆ ἀνδρός μὴ ἀποπλύναντος τὸ χυθὲν αἷμα δι' ἄλλου αἵματος. Οἱ νόμοι τῶν Γενουησίων ἐτιμῶρον αὐστηρότατα τοὺς δόντας ριμπέκκο.

ὑπῆγε νὰ ζητήσῃ τὴν χάριν του ἀπὸ τοὺς Γενουησίους!

— Ζητοῦσα χάριν παρὰ τῶν ἐχθρῶν του τὸν ἐξῆυριζεν! ἀνεφώνησεν ὁ Ὅρσος.

— Καὶ νὰ τὴν φονεύσῃ ὁ ἴδιος! ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ μὲς Νέβιλ. Τί τέρας ἦτο αὐτός!

— Εἰξεύρετε ὅτι τὸ ἐζήτησεν ἡ ἴδια ὡς χάριν νὰ φονεuthῇ ἀπὸ αὐτόν. Τέρας θεωρεῖτε καὶ τὸν Ὁθέλλον, δεσποσύνη;

— Δὲν εἶναι καθόλου τὸ ἴδιον! ἐκεῖνος ἦτο ζηλότυπος, ἐν ᾧ ὁ Σαμπιέρος τὴν ἐφόνευσεν ἐκ ματαιοδοξίας.

— Καὶ μήπως δὲν εἶναι ματαιοδοξία καὶ ἡ ζηλοτυπία; Ἄλλ' εἶναι ἡ ἐξ ἔρωτος ματαιοδοξία καὶ ἴσως θὰ τὴν κρίνετε ἐπιεικῶς, ἀποβλέπουσα εἰς τὸ αἷτιον, τὸ προκαλοῦν αὐτήν;»

Ἡ μὲς Λυδία τὸν ἐκύτταξεν ἀγερώχως, καὶ εἶτα ἠρώτησε τὸν ναύτην πότε θὰ φθάσωσιν εἰς τὸν λιμένα.

«Μεθαύριον, εἶπεν ἐκεῖνος, ἂν δὲν ἀλλάξῃ ὁ καιρός.

— Ἐπεθύμουν νὰ εἶμεθα φθασμένοι ἀπὸ τώρα εἰς Αἰάκειον, διότι ἤρχισα νὰ βαρύνωμαι τὸ πλοῖον.»

Καὶ ἐγερθεῖσα ἔκαμεν ὀλίγα βήματα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, στηριζομένη εἰς τὸν βραχιόνα τῆς θαλαμηπόλου τῆς. Ὁ Ὅρσος ἔμεινεν ἀκίνητος πλησίον τοῦ πηδαλίου, ἐν ἀμηχανίᾳ εὐρισκόμενος καὶ μὴ εἰξεύρων ἂν ἔπρεπε νὰ συμπεριπατήσῃ μετ' αὐτῆς, ἢ μᾶλλον νὰ παύσῃ ὁμιλίαν, ἢ ὁποῖα πιθανῶς τὴν δυσηρέσει.

«Ὡραία κοπέλλα, μὰ τὴν Παναγίαν! εἶπεν ὁ ναύτης· ἂν ὅλοι οἱ φύλλοι τοῦ κρεβατιοῦ μου τῆς ἔμοιαζαν δὲν θὰ ἔβγαζα ἕμιλιά, ὅταν θὰ μ' ἐτσιμποῦσαν!»

Ἡ μὲς Λυδία ἤκουσεν ἴσως τὸ ἀφελές τοῦτο ἐγκώμιον τοῦ κάλλους αὐτῆς καὶ ἐπειράχθη, διότι σχεδὸν παραχρῆμα κατῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά τῆς. Μετ' ὀλίγον δὲ ἀπῆλθε καὶ ὁ Ὅρσος. Ἄμα οὗτος ἀπεμακρύνθη τοῦ καταστρώματος καὶ ἀνῆλθε πάλιν ἡ θαλαμηπόλος, ἢ ὁποῖα ὑποβόλῳσα τὸν ναύτην εἰς ἀνάκρισιν λεπτομερῆ ἐκόμισεν εἰς τὴν κυρίαν τῆς τὰς ἐπομένους πληροφορίας· ὅτι ἡ *μαλλάτα*, ἣν δὲν ἐτελείωσεν ὁ ναύτης, ἔνεκα τῆς παρουσίας τοῦ Ὅρσου, συνετέθη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ῥέββια, πατρός τοῦ ἐν λόγῳ ὑπολοχαγοῦ, δολοφονηθέντος πρὸ δύο ἐτῶν. Ὅτι ὁ ναύτης οὐδόλως ἀμφέβαλλεν, ὅτι ὁ Ὅρσος ἐπανήρχετο εἰς τὴν πατρίδα του, διὰ νὰ πάρῃ τὸ αἷμά του πίσω, κατὰ τὴν φράσιν του, καὶ ἐβεβαίωτο ὅτι μετ' ὀλίγον ἐρχομεν νὰ ἴδωμεν *γαπὸν κρέας* εἰς τὸ χωρίον Πετρανέραν. Ὁ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον, ὁ αὐθέντης ὁ Ὅρσος διενεοῖτο νὰ φονεύσῃ δύο ἢ τρεῖς ἀνθρώπους, περὶ ὧν ὑπῆρχεν ὑπόνοια ὅτι ἦσαν οἱ δολοφόνου τοῦ πατρός του, καὶ οἱ ὁποῖοι ναί μὲν

κατηγγέλθησαν καὶ συνελήφθησαν ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλ' εὐρέθησαν λευκότεροι χιόνος καὶ ἀπελύθησαν, «ἐπειδὴ καὶ τὰ εἶχαν φτειασμένα μὲ δικαστὰς καὶ δικηγόρους, μὲ νομάρχην καὶ χωροφύλακας.

— Δὲν εἶναι πλέον δικαιοσύνη εἰς τὴν Κορσικὴν, προσέθηκεν ὁ ναύτης, καὶ ἔχω περισσοτέραν ἐμπιστοσύνην εἰς ἓν καλὸν τουφέκι, παρὰ εἰς ὅλα τὰ δικαστήρια. Ὅποιος ἔχει ἔχθρὸν πρέπει νὰ ἐκλέξῃ ἓν ἀπὸ τὰ τρία S. »¹⁾

Αἱ σπουδαῖαι αὗται πληροφορίαι μετέβαλον ἐμπαισθητῶς τοὺς τρόπους καὶ τὰς διαθέσεις τῆς μῆς Λυδίας πρὸς τὸν ὑπολοχαγὸν Δέλλα Ρέββια. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης παρίστατο ἐν τῇ διανοίᾳ τῆς ῥωμαντικῆς Ἀγγλίδος, ὡς σημαντικὸν ὑποκειμενον· τὸ δὲ ἄφροντι ἦθός του, τὸ ἀνεπιτήδευτον τῶν τρόπων του καὶ ἡ φαιδρότης αὐτοῦ, ἅτινα ἐν ἀρχῇ τὴν εἶχον δυσμενεῶς προδιαθέσει, ἐξελαμβάνοντο νῦν ὑπ' ἐκείνης ὡς βαθεῖα ὑπόκρισις ψυχῆς δραστηρίου, μὴ ἀποκαλυπτούσης ἐξωτερικῶς τὰ συνταράσσοντα αὐτὴν αἰσθήματα. Ὅθεν ἐθεώρει τοῦτο πρόσθετον προτέρημα τοῦ Ὀρσου, ὁ ὁποῖος τῇ ἐφαίνετο ἄλλος Φιέσκος, κρύπτων μεγαλεπίβολα σχέδια ὑπὸ τὸ πρόσχημα κουφότητος. Καίτοι δ' ὁ φόνος δύο ἢ τριῶν καθαριμάτων δὲν εἶνε ἔργον τοσοῦτον λαμπρὸν, ὅσον ὁ ἀγὼν ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος, ὅμως καὶ ἡ ὠραία ἐκδίκησις εἶνε πάντοτε ὠραία· ἄλλως δὲ εἰς τὰς γυναῖκας δὲν ἀρέσκει νὰ ἦναι ὁ ἦρωα καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ. Τότε κατὰ πρῶτον ἡ μῆς Νέβιλ παρέτῆρησεν ὅτι ὁ νέος ὑπολοχαγὸς εἶχε πολὺ μεγάλους ὀφθαλμούς, λευκοὺς ὀδόντας, κομψὸν ἀνάστημα, καὶ τὴν προσήκουσαν μόρφωσιν καὶ συμπεριφορὰν ἀρίστην. Τὴν ἐπομένῃ ἡμέρᾳ συνδιελέχθη συχνάκις μετ' αὐτοῦ καὶ ἡ συνομιλία του τὴν κατεγοήτευσε· τὸν ἠρώτησε περὶ πλείστων πραγμάτων τῆς πατρίδος του, ἐκεῖνος δ' ἀπεκρίνετο πάντοτε μετὰ πολλῆς χάριτος. Ἀποδημήσα· ἐν ἡλικίᾳ ἀπαλῇ, ὅπως σπουδάσῃ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὸ λύκειον, εἶτα δ' εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν, ἐτῆρησεν ἐν τῇ φαντασίᾳ του τὴν εἰκόνα τῆς Κορσικῆς ἐστολισμένην μὲ ποιητικὰ χρώματα. Ὁσάκις ὠμίλει περὶ τῶν ὀρέων, περὶ τῶν δασῶν αὐτῆς, περὶ τῶν παραδόξων ἡθῶν τῶν κατοίκων, κατελαμβάνετο ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ. Τὴν λέξιν ἐκδίκησιν πολλάκις ἀνέφερεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἐν ταῖς διηγήσεσιν αὐτοῦ, διότι ἀδύνατον εἶναι ὀμιλῶν τις περὶ Κορσικανῶν νὰ μὴ κατακρίνῃ ἢ νὰ μὴ δικαιολογήσῃ τὸ παρομιώδες πάθος των. Ἡ μῆς Νέβιλ ἐξεπλάγη οὐκ ὀλίγον ἀκούσασα τὸν Ὀρσον νὰ καταδικάζῃ γενικῶς καὶ ἀπολύτως τὰ ἀδιάλλακτα τῶν συμπολιτῶν του μίση· ὅμως προσεπάθει νὰ δικαιώσῃ τοὺς χωρικοὺς, ἰσχυριζόμε-

νος ὅτι ἡ βενδέττα, ὁ ἐστὶν ἡ ἐκδίκησις εἶναι ἡ μονομαχία τῶν πτωχῶν. «Τοῦτο εἶναι ἀληθές· στατον, προσέθηκε, διότι τοῦ φόνου προηγείται πάντοτε κανονικὴ πρόκλησις. Φυλάττου καὶ φυλάττομαι, εἶναι ἡ καθιερωμένη φράσις, ἣν λέγουσιν οἱ ἔχθροί, πρὶν στήσωσιν ἐνέδρας κατ' ἀλλήλων. Πλειότεροι φόνοι γίνονται εἰς τὸν τόπον μας, εἶπε, παρὰ εἰς τὰ ἄλλα μέρη· ἀλλ' οὐδέποτε ἐξώθησε τοὺς κατοίκους εἰς τὸ ἐγκλημα σκοπὸς ποταπός. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἔχομεν πολλοὺς φονεῖς, ἀλλὰ κλέπτην οὐδένα.»

Ὁσάκις ἔλεγε τὰς λέξεις ἐκδίκησιν καὶ φόνον, ἡ μῆς Λυδία τὸν ἐκύτταζε μετὰ προσοχῆς, ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του τὸ ἐλάχιστον ἔχνος συγκινήσεως. Οὐσα ὅμως προκατειλημμένη καὶ πεποιθῦια, ὅτι ὁ ὑπολοχαγὸς ἐκέκτητο σθένος ψυχῆς ἱκανόν, ὅπως μένωσιν ἀνεξιχνίαστοι αἱ βουλαὶ του εἰς τὰ ὄμματα πάντων, πλὴν μόνης αὐτῆς, ἐννοεῖται, ἐξηκολούθει νὰ ἔχῃ τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν, ὅτι ἡ σιὰ τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ρέββια δὲν θὰ ἀναμείνῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν ἱκανοποίησιν, τὴν ὅποιαν ἀπήτει.

Ἡδὴ ἦτο εὐδιάκριτος ἐκ τῆς ἡμιολίας ἡ Κορσικὴ, ὁ δὲ πλοίαρχος κατωνόμαζε τὰ κυριώτατα μέρη τῆς παραλίας· καίτοι δὲ πάντα ἦσαν ἐντελῶς ἄγνωστα εἰς τὴν Λυδίαν, ἤκουεν ὅμως εὐχάριστος τὰ ὀνόματά των· διότι εἶναι σφόδρα ἀνιαρὸν νὰ βλέπηται τοποθεσίας καὶ νὰ ἀγνοῆται πῶς ὀνομάζονται. Ἐνίοτε διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τοῦ συνταγματάρχου ἐβλεπον νησιώτην τινὰ, φοροῦντα καστανόχρου ἐνδυμα καὶ ὀπλισμένον μὲ τουφέκιον, ἐπιβαίνοντα δὲ κοντοῦ ἵππου καλπάζοντος εἰς ἀνωφερεῖς δρόμους. Ἡ μῆς Λυδία ἐφαντάζετο, ὅτι πᾶς τοιοῦτος ἦτο φυγόνδικος, ἢ τοῦλάχιστον υἱὸς τρέχων νὰ ἐκδικηθῇ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς του· ἀλλ' ὁ Ὀρσοσ τὴν ἐβεβαίω, ὅτι ἦτο εἰρηνικὸς χωρικός, πορευόμενος εἰς τὰ ἔργα του, καὶ ὅτι ἐκράτει τουφέκιον οὐχὶ τόσον ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἐπιθεῖξιν, ἐπειδὴ ἦτο ἀπαίτησις τοῦ ἐγγχωρίου συρμοῦ, ἀπαραλλάκτως ὡς οἱ καλλωπισταὶ τῶν πόλεων κρατοῦσι κομψὸν ῥαβδίον. Καίτοι δὲ τὸ τουφέκιον εἶναι ὄπλον οὔτε τόσον εὐγενές οὔτε τόσον ποιητικόν, ὅσον τὸ ἐγγχειρίδιον, ὅμως ἡ μῆς Λυδία ἰσχυρίζετο ὅτι ἀρμόζει περισσότερον εἰς τοὺς ἀνδρας ἀπὸ τὰ κομψὰ ῥαβδία, ἐνθυμουμένη ὅτι πάντες οἱ ἦρωες τοῦ λόρδου Βύρωνος φονεύονται διὰ σφαίρας καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ κοινοῦ καὶ τετριμμένου ἐγγχειριδίου.

Μετὰ τριήμερον πλοῦν ἔφθασαν πλησίον τῶν Σαγγυναρίων νήσων, καὶ εἶδον πρὸ αὐτῶν ἀπλούμενον τὸν μεγαλοπρεπῆ τὴν θέαν κόλπον τοῦ Δαιακείου. Οὐχὶ ἀτόπως συγκρίνουσι τοῦτον μὲ τὸν ὄρμον τῆς Νεαπόλεως· καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν κατέπλεεν ἡ ἡμιολία εἰς τὸν λιμένα, ἐν

¹⁾ Ἐγχώριος φράσις, ἐννοοῦσα schioppetto, stiletto, strada, ἦτοι τουφέκι, μαχαίρι, δρόμον (φυγὴν).

μακίς φλεγόμενον καὶ περικαλύπτον διὰ καπνοῦ τὴν Πούνταν δὲ Γιράτο, ἐνθύμιζε τὸν Βεζούβιον, καὶ ἤϊζανε τὴν ὁμοιότητα. Ἄλλὰ διὰ νὰ ἀποτελεσθῆ πλήρης ἡ ὁμοιότης αὕτη ἔπρεπε νὰ εἶχον εἰσβάλῃ εἰς τὰ περιχώρα τῆς Νεαπόλεως τὰ στίφη τοῦ Ἀττίλα· διότι τὰ πάντα εἶναι νεκρωμένα καὶ ἔρημα περὶ τὸ Αἰακείου. Ἄντι τῶν κομψῶν ἐκείνων ἐργοστασίων, ἅτινα διαφαίνονται καθ' ἅπασαν τὴν παραλίαν, ἀπὸ τοῦ Καστελλαμάρε μέχρι τῆς Μισσηνῆς ἄκρας, περὶ τὸν κόλπον τοῦ Αἰακείου βλέπετε μόνον στυγνὰς τὴν ὄψιν λόχμας καὶ ὄρη μαδαρά· οὔτε ἔπαυλιν τινα, οὔτε κατοικίαν. Σποράδην μόνον ἐπὶ τῶν παρὰ τὴν πόλιν γηλόφων διακρίνονται μεμονωμένα ἐν μέσῳ τοῦ χλοεροῦ ἐδάφους λευκά τινα κτίσματα· εἰσὶ δὲ ταῦτα ἐπιτύμβιοι ναῖσκοι, οἰκογενειακοὶ τάφοι. Τὰ πάντα ἐν τῇ τοποθεσίᾳ ἐκείνῃ ἐνέχουσι σοβαρὸν καὶ πένθιμον κάλλος.

Ἄλλὰ καὶ τῆς πόλεως ἡ ἄποψις, μάλιστα κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἐπηύζανε τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἐνεποίει ἡ ἐρημία τῶν περιχώρων. Οὐδεμία κίνησις κατὰ τὰς ὁδοὺς, ὅπου συναντᾷ τις μόνον εὐαριθμοὺς ἀνθρώπους ἀργούς, καὶ πάντοτε τοὺς ἰδίους. Οὐδεμία γυνή, πλὴν τινῶν χωρικῶν, αἰτινες ἔρχονται ἵνα πωλήσωσι τὰ προϊόντα των. Δὲν ἀκούονται οὔτε φωναὶ δυναταί, οὔτε γέλωτες, οὔτε ἄσματα, ὡς ἐν ταῖς ἰταλικαῖς πόλεσιν. Ἐνίοτε ὑπὸ τὴν σκιὰν δένδρου ἐν τῷ τόπῳ τοῦ περιπάτου φαίνεται δεκάς ὀπλισμένων χωρικῶν χαρτοπαικτούντων ἢ θεωμένων τοὺς χαρτοπαικτούντας. Οὐδέποτε φωνάζουσιν οὗτοι, οὐδὲ ἐρίζουσιν ἂν παροξυνθῶσι παίζοντες, ἀκούονται τινες πιστολισμοί, οἱ ὅποιοι προηγούνται πάντοτε τῶν ἀπειλῶν. Οἱ Κορσικανοὶ εἶναι σοβαροὶ καὶ σιωπηλοί. Τὴν ἐσπέραν ὀλίγοι τινὲς ἐξέρχονται, ὅπως ἀναπνεύσωσι τὸν καθαρὸν ἀέρα· ἀλλὰ πάντες σχεδὸν οἱ περιπατούντες ἐν τῇ μεγάλῃ ὁδῷ εἰσὶ ξένοι. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου κἀθηνται ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν των, καὶ ἕκαστος αὐτῶν φαίνεται ἐνεδρεύων, ὡς ἱεράς ἐν τῇ φωλεᾷ του.

Δ'

Ἄφ' οὗ πρώτον ἐπεσκέφθη τὴν οἰκίαν, ἐν ἣ ἐγεννήθη ὁ Ναπολέων, ἀφ' οὗ διὰ τρόπον θεαρέστου ἢ μὴ ἔλαβεν εἰς ἀνάμνησιν τεμάχιον τοῦ καλύπτοντος τοὺς τοίχους χάρτου, ἡ μὲς Λυδία κατελήφθη τὴν δευτέραν ἀπὸ τῆς ἐλευσεώς της ἡμέραν ἐξ ἀνίας ἀφορήτου, ὡς συμβαίνει εἰς πάντα ξένον ἐν χώρα, ὅπου τὸ ἀκοινωνήτων τῶν κατοικῶν καταδικάζει αὐτὸν εἰς πλήρη ἀπομόνωσιν. Καὶ μετενόησε μὲν διὰ τὴν ἀπερσικεψίαν της, ἀλλὰ συλλογισθεῖσα ὅτι ἂν ἀνεχώρει ἀμέσως, θὰ παρεβλάπτετο ἡ φήμη της ὡς τολμηρᾶς ὀδιπόρου, ἀπεφάσισε νὰ ὑπομείνῃ καὶ νὰ διέλθῃ τὰς ὥρας της ὡς ἐδύνατο κάλλιστα. Λαβοῦσα δὲ τὴν γενναίαν ταύτην ἀπόφασιν, παρεσκεύασε γραφί-

δας καὶ χρώματα, ἐσχέδιασε διαφόρους τοποθεσίας τοῦ κόλπου, καὶ ἀπεικόνισε τὴν μορφήν ἡλιοκαοῦς χωρικοῦ, ὅστις ἐπόλει μὲν πεπόνια, ὡς οἱ φιλήσυχοι κηπουροὶ τῆς Ἰταλίας, ἀλλ' εἶχε λευκὴν γενειάδα καὶ ὄψιν ἀγριωτάτου κακούργου. Ἐπειδὴ ὅμως πάντα ταῦτα δὲν ἐπῆρκον πρὸς διασκέδασιν αὐτῆς, ἐβουλήθη νὰ γυρίσῃ τὸν νοῦν τοῦ ἀπογόνου τῶν δεκανέων· καὶ δὲν ἦτο δύσκολον τοῦτο, διότι ἀντὶ νὰ ἐπιστεύσῃ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸ χωρίον του, ὁ Ὅρσος προετίμα τὴν ἐν Αἰακείῳ διαμονήν, ἂν καὶ πρὸς οὐδένα τῶν ἐνοπιῶν εἶχε κοινωνίαν. Ἡ δὲ μὲς Λυδία ἀνεδέχθη τὸ εὐγενὲς ἔργον νὰ ἐξημερώσῃ τὴν ὀρεσίβιον ἐκείνην ἄρκτον καὶ νὰ πείσῃ τὸν Ὅρσον νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰ ἀπαίσιμα αὐτοῦ σχέδια, ἅτινα ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα του νὰ ἐκτελέσῃ. Ἀπότου ἔλαβε τὸν κόπον νὰ μελετήσῃ τὸν χαρακτήρα τοῦ νέου, ἐσκέφθη, ὅτι θὰ ἦτο ἄμαρτία νὰ παρίδῃ αὐτὸν φερόμενον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀπωλείας καὶ ὅτι ἐπιζηλον θὰ ἦτο κατόρθωμα τὸ νὰ φέρῃ εἰς θεογνωσίαν Κορσικανόν.

Διήρχοντο δὲ οἱ ἡμέτεροι ταξειδιῶται τὰς ἡμέρας των ὡς ἀκολούθως· ἀπὸ πρωΐας ὁ συνταγματάρχης μετὰ τοῦ Ὅρσου ἐκινήθουν, ἡ δὲ μὲς Λυδία ἐξωγράφειν ἢ ἔγραφεν ἐπιστολάς πρὸς φίλας της, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δύναται νὰ χρονολογῇ τὰς ἐπιστολάς της ἐκ τῆς πρωτευούσης τῆς Κορσικῆς· περὶ τὴν ἕκτην ὥραν οἱ ἄνδρες ἐπανήρχοντο ἐκ τῆς θήρας, κομίζοντες ἀφθονωτάτην ἄγραν. Ἐδείπνουν, ἡ μὲς Λυδία ἐτραγῶδει, ὁ συνταγματάρχης ἀπεκοιμᾶτο, καὶ οἱ δύο νέοι παρέμενον συνδιαλεγόμενοι μέχρι βαθείας νυκτός.

Ἐνεκά τινος τύπου, ἀπαιτουμένου διὰ τὸ διαβατήριον, ἠναγκάσθη ὁ συνταγματάρχης Νέβελ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν νομάρχην. Οὗτος δὲ πολλὴν αἰσθανόμενος πληξίν, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν συναδέλφων του, ἐκ τοῦ μονοτόνου ἐν τῇ νήσῳ βίου, κατεχάρη μαθὼν τὴν ἔλευσιν Ἀγγλοῦ πλουσίου, εὐκοινωνήτου καὶ θυγατέρα ἔχοντος εὐεῖδῆ. Ὅθεν ὑπεδέχθη αὐτὸν μετὰ πολλῆς εὐπροσηγορίας, τὸν περιεποιήθη μεγάλως καὶ περιπλέον ἐπεσκέφθη αὐτὸν κατ' οἶκον μετ' οὐ πολὺ. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπισκέψεως ὁ μὲν συνταγματάρχης πρὸ μικροῦ δειπνήσας, ἦτο ἐξηπλωμένος ἀναπαυτικῶς ἐπὶ κλιντήρος, ἡ δὲ θυγάτηρ του ἐτραγῶδει, κρούουσα συγχρόνως παράχρῳδον κλειδοκύμβαλον καὶ ὁ Ὅρσος ἔστρεφε τὰ φύλλα τοῦ τετραδίου τῆς μουσικῆς καὶ ἐκύπταζε τοὺς ὤμους καὶ τὴν ξανθὴν κόμην τῆς μουσουργου. Ὅτε ἠγγέλθη ὅτι ἦλθεν ὁ κ. νομάρχης, τὸ μὲν κλειδοκύμβαλον εἰσήχησεν, ὁ δὲ συνταγματάρχης ἠγέρθη, ἔτριψε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐσύστησε τὸν νομάρχην εἰς τὴν θυγατέρα του. «Δὲν σὰς συνιστῶ τὸν κύριον Δέλλα Ῥέββια, εἶπε, διότι βεβαίως θὰ τὸν γνωρίζετε.

— Είναι ὁ κύριος ὁ υἱὸς τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ρέββια ; ἠρώτησεν ὁ νομάρχης, μετὰ τινος ἀμηχανίας.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Ὅρσος.

— Εἶχα τὴν τιμὴν νὰ γνωρίζω τὸν κύριον πατέρα σας. »

Τὰ κοινὰ καὶ τετριμμένα θέματα τῆς συνομιλίας ἐξηντλήθησαν μετ' ὀλίγον. Ὁ συνταγματάρχης ἔχασματό συχνότατα χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ὁ δὲ Ὅρσος φιλελεύθερος ὢν δὲν ἠρέσκετο νὰ συνομιλῇ μετὰ δορυφόρου τῆς ἐξουσίας, καὶ μόνῃ ἢ Λυδία διὰ τῶν λόγων τῆς συνετέλει εἰς τὸ νὰ μὴ χαλαρωθῇ ἢ συνδιάλεξις. Ἀλλὰ καὶ ὁ νομάρχης ἐφιλοτιμιετο νὰ μὴ ὑπολειφθῇ ταύτης καὶ προδῆλως ἠγαχαιστεῖτο εἰς ἄκρον ὁμιλιῶν περὶ τῶν Παρισίων καὶ περὶ τοῦ μεγάλου κόσμου πρὸς γυναῖκα γνωρίζουσιν πάντα τὰ ἔξοχα πρόσωπα τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας. Ὅμιλῶν δὲ παρετήρει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ τὸν Ὅρσον μὲ περιέργειαν ἀνεξήγητον.

« Τὸν κύριον Δέλλα Ρέββια ἐν Γαλλίᾳ τὸν ἐγνωρίσατε ; » ἠρώτησε τὴν μίς Λυδίαν.

Ἡ δὲ μίς Λυδία, ἐνδοιάχουσα πως, ἀπεκρίθη ὅτι τὸν ἐγνωρίσεν ἐν τῷ πλοίῳ, δι' οὗ ἦλθεν εἰς Κορσικὴν.

« Εἶναι νέος κατὰ πάντα ἀξιόλογος, εἶπεν ὁ νομάρχης μὲ σιγαλὴν φωνήν. Καὶ σὰς εἶπε, προσέθηκεν ἀκόμη σιγαλώτερα, διὰ ποῖον σκοπὸν ἦλθεν εἰς τὴν Κορσικὴν ; »

Ἡ μίς Λυδία, ἀνπλαβοῦσα τότε τὸ σύνθημα αὐτῆ ἀγέρωχον ἦθος : « Δὲν τὸν ἠρώτησα περὶ τούτου, εἶπε· δύνασθε νὰ τὸν ἐρωτήσητε ὁ ἴδιος. »

Καὶ τότε μὲν οὐδὲν εἶπεν ὁ νομάρχης· ἀλλ' ἀκούσας μετὰ μικρὸν ὁμιλοῦντα τὸν Ὅρσον ἀγγλιστὶ πρὸς τὸν συνταγματάρχην ! « Θὰ ἐταξιδεύσατε εἰς πολλοὺς τόπους, κύριε, εἶπεν, ὡς φαίνεται. Βεβαίως θὰ ἐλησμονήσατε τὴν Κορσικὴν... καὶ τὰ ἔθιμά της. »

— Ἀληθῶς, ἤμην πολὺ μικρὸς, ὅτε ἔφυγον εἰς τῆς Κορσικῆς.

— Εἶπτε ἀκόμη εἰς τὸν στρατόν ;

— Εἶμαι ἐν διαθεσιμότητι, κύριε.

— Ἡ μακρὰ σας ὑπηρεσία ὅμως ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ θὰ σὰς ἔκαμε καθ' ὀλοκληρίαν Γάλλον, δὲν ἀμφιβάλλω, κύριε. »

Καὶ τὴν τελευταίαν φράσιν ἐτόνισεν ἐπίτηδες.

Ὁ Κορσικανὸς δὲν ὑπολαμβάνει παραπολὺ κολακευτικὴν τὴν ὑπόμνησιν, ὅτι εἶναι πολίτης τοῦ μεγάλου Γαλλικοῦ ἔθνους. Οἱ Κορσικανοὶ θέλουσι νὰ ἀποτελῶσιν ἐθνότητα ἰδίαν, καὶ τὴν ἀξίωσιν ταύτην δικαιολογουμένην ἐπαρκῶς ἐκ τῶν ἰδιαζόντων ἠθῶν καὶ τοῦ ἰδιαζόντος χαρακτῆρος αὐτῶν οὐδεὶς δύναται νὰ θεωρήσῃ παράλογον. Ὅθεν πειραχθεὶς κάπως ὁ Ὅρσος εἶπε : « Μήπως νομίζετε, κύριε νομάρχα, ὅτι ὁ Κορσικανὸς διὰ νὰ γείνη ἐντιμὸς ἄνθρωπος εἶναι χρεῖα νὰ ὑ-

πηρητήσῃ ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ ;

— Οὐχί βεβαίως, εἶπεν ὁ νομάρχης, οὐδὲ διανοήθην καὶν τοιοῦτό τι. Ὁ λόγος μου εἶναι μόνον περὶ τῶν ἐθίμων τοῦ τόπου, ἐξ ὧν τινὰ δὲν εἶναι ὅποια ἢ διοικήσεις ἐπέθυμι νὰ ἦναι. »

Εἶπε δὲ ταῦτα ὅσον ἐδύνατο σοβαρώτατα, τόνισας τὴν λέξιν ἐθίμων. Μετὰ μικρὸν δ' ἐγεγρθεὶς ἀπῆλθεν, ἀφ' οὗ πρότερον παρεκάλεσε τὴν μίς Λυδίαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν γυναῖκά του εἰς τὸ νομαρχεῖον.

Ἀναχωρήσαντος αὐτοῦ : « Ἐχρειάζετο, εἶπεν ἢ μίς Λυδία, νὰ ἔλθω εἰς τὴν Κορσικὴν διὰ νὰ μάθω τί ἐστὶ νομάρχης. Αὐτοῦ ἐδῶ ἢ συναναστροφή μοι φαίνεται ἀρκετὰ εὐχαριστος. »

— Ἐγὼ ὅμως δὲν συμερίζομαι τὴν γνώμην σας, εἶπεν ὁ Ὅρσος, καὶ μοῦ φαίνονται πολὺ παράδοξοι οἱ ἐπιτετηθευμένοι καὶ μυστηριώδεις τρόποι του. »

Ὁ συνταγματάρχης ἦτο βυθισμένος εἰς τὸν πρῶτον ὕπνον. Ἡ μίς Λυδία στρέψασα πρὸς αὐτὸν τὸ βλέμμα καὶ βεβαιωθεῖσα ὅτι ἐκοιμᾶτο, εἶπε ταπεινώσασα τὰς φωνήν : « Ἐγὼ ὅμως νομίζω ὅτι δὲν εἶναι τόσο μυστηριώδεις, ὡς ἰσχυρίζεσθε, διότι ὑποθέτω ὅτι τὸν ἐνόησα. »

— Εἰσθε ἀναντιρρήτως ὀξυδερκεστάτη, μίς Νέβιλ· ἀλλ' ἂν εὑρετε νόημα εἰς τοὺς λόγους του, θὰ τὸ ὀφείλει ἐξ ἅπαντος εἰς ὑμᾶς.

— Αὐτὴ εἶναι φράσις τοῦ μαρκησίου τῆς Ματκαρίλλια νομίζω, κύριε Δέλλα Ρέββια· ἀλλὰ θέλετε νὰ σὰς ἀποδείξω ὅτι δύναμαι νὰ ἀνακαλύπτω τὰ ἀπόκρυφα ; Ἐχω κάπως ὁσὶν μαντικῆς δυνάμεως καὶ εἰξεύρω τοὺς στοχασμοὺς ἐκείνων τοὺς ὁποίους καὶ δις μόνον εἶδον.

— Ἄ Θεε μου ! μὲ τρομάζετε, Ἄφ' οὗ δύνασθε νὰ εἰσδύσητε εἰς τὴν διάνοιάν μου, δὲν εἰξεύρω ἂν πρέπει νὰ χαρῶ διὰ τοῦτο ἢ νὰ λυπηθῶ...

— Κύριε Δέλλα Ρέββια, εἶπεν ἢ μίς Λυδία ἐρυθρίασασα, δὲν εἶναι πολλαὶ ἡμέραι ἀφ' ὅτου γνωρίζομεθα. Ἀλλὰ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰς βαρβάρους τόπους, — μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὴν φράσιν, ... — εἰς βαρβάρους τόπους συνδέονται ταχύτερον αἱ φιλίαι ἢ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν πόλεων. Διὰ τοῦτο μὴ ἀπορήσητε, ἂν ὡς φίλη σὰς κάμω λόγον περὶ οἰκογενειακῶν ὀπωσδήποτε πραγμάτων εἰς τὰ ὅποια εἶναι ἴσως ἄτοπον νὰ παρεμβαίη ξένος.

— Ὡ ! μὴ λέγετε αὐτὴν τὴν λέξιν, κυρία Νέβιλ· ὅσα περὶ φιλίας εἶπετε εἶναι καταλληλότερα καὶ προτιμότερα.

— Ὅφειλω λοιπὸν νὰ σὰς ὁμολογήσω, κύριε Δέλλα Ρέββια, ὅτι χωρὶς νὰ ἐρευνησῶ ἢ ἰδίᾳ τὰ μυστικά σας, ἔμαθα τυχαίως ἐν μέρει αὐτὰ, καὶ τινὰ ἐξ αὐτῶν μὲ λυποῦσιν. Εἰξεύρω, κύριε, τὸ δυστύχημα, τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς τὴν οἰκογενεῖάν σας· ἤκουσα πολλὰ περὶ τοῦ ἐκδικητικοῦ χαρα-

κτῆρος τῶν συμπολιτῶν σας καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐκδικοῦνται... Δὲν ἤθελε ἀρὰ γε νὰ ὑποδηλώσῃ τοῦτο ὁ νομάρχης ;

— Εἶναι δυνατὸν νὰ νομίζετε, μὴς Λυδία!... » καὶ ὁ Ὅρσος ἐγένετο κάτωχρος, ὡς νεκρός.

— Ὅχι, κύριε Δέλλα Ρέββια, ὑπολαβοῦσα εἶπεν ἡ Λυδία. Εἰξεύρω ὅτι εἴσθε εὐπατρίδης συναισθανόμενος ἐντελῶς τὰ ὑπὸ τῆς τιμῆς ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα. Σεῖς αὐτὸς μοι ἔχετε εἶπη, ὅτι ἐν τῇ πατρίδι σας μόνος ὁ ὄχλος ἐμμένει εἰς τὸ ἔθιμον τῆς βενδέττας... ὅπερ ἐπεικῶς κρίνοντας θεωρεῖτε ὡς τρόπον μονομαχίας...

— Καὶ ἐνομίσατε λοιπὸν, ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ γείνω ποτὲ δολοφόνος ;

— Ἐπειδὴ περὶ τούτου ὁ λόγος, κύριε Ὅρσο, θὰ ἐπέισθητε βεβαίως, ὅτι οὐδένα ἔχω περὶ ὑμῶν δισταγμὸν, σὰς ὠμίλησα δέ, ἐξηκολούθησε νεύουσα κάτω τοὺς ὀφθαλμούς, διότι ἐσκέφθη ὅτι ἐπανελθόντες εἰς τὴν πατρίδα σας, καὶ περιεστοιχισμένοι ἀπὸ προλήψεις βαρβάρους, θὰ εὐχαριστηθῆτε μανθάνοντας, ὅτι ὑπάρχουσιν οἱ τιμῶντες κατ' ἄξιαν τὸ θάρρος σας πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν τοιούτων προλήψεων.— Ἄλλ' ἄρκεϊ, εἶπεν ἐγερθεῖσα, ἄς μὴ γίνεται πλέον λόγος περὶ τοιούτων ἐλεεινῶν πραγμάτων· μοῦ προξενοῦσι κεφαλαγίαν, ἄλλως δὲ καὶ ἡ ὥρα ἐπέρασεν. Ἐλπίζω ὅτι θὰ μὲ συγχωρήσατε δι' ὅσα εἶπα. Καλὴν νύκτα, κατὰ τὸν ἀγγλικὸν τρόπον.» Καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὴν δεξιάν.

Ὁ Ὅρσος ἔθλιψεν αὐτὴν συγκεκινημένος.

« Δεσποσύνη, εἶπε περιλύπως, σὰς ὁμολογῶ, ὅτι ἐνίοτε αἰσθάνομαι νὰ ὑποκαίωσι τὴν ψυχὴν μου τὰ ἔμφυτα πάθη τοῦ τόπου μου. Ὅσακις συλλογισθῶ τὸν δυστυχεῖ πατέρα μου... τότε ἀπαίσιοι στοχασμοὶ μὲ καταλαμβάνουσιν. Ἄλλ' ἔνεκα ὑμῶν ἀπηλλάγην αὐτῶν διὰ παντός. Σὰς εὐχαριστῶ, σὰς εὐχαριστῶ ! »

Ἐμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ· ἀλλὰ ἡ μὴς Λυδία ἔρριψε κοχλιάρι ν τεῖου, ὃ δὲ κρότος αὐτοῦ ἀφύπνισεν τὸν συνταγματάρχην.

« Δέλλα Ρέββια, εἶπεν οὗτος, αὔριον εἰς τὰς πέντε θὰ εἴμεθα διὰ τὸ κυνήγι. Νὰ ἔλθητε ἐγκαιρως.

— Μάλιστα, κύριε συνταγματάρχα.»

[Ἐπεται συνέχεια.]

Εἶν' οἱ θεοί, ὡς λέγει ὁ Ἐπίχαρμος, γῆ, ἥλιος, ἀστέρες, ὕδωρ, ἄνεμοι· ἀλλὰ φρονῶ πῶς μόνον χρήσιμοι θεοὶ εἶν' εἰς ἡμᾶς ὁ ἀργυρός καὶ ὁ χρυσός· ἂν τοῖς ἰδρύσῃς εἰς τὸν οἶκόν σου βωμόν, θὰ ἔχῃς παραχρήμα ὃ τι εὐχῆθῃς, ἀγρὸν, οἰκίαν, δούλους, ἀργυρώματα, κτ' ὃ τι ποθήσῃς· μόνον δίδε ἀφειδῶς, καὶ τοὺς θεοὺς θὰ ἔχῃς ὑπερέτας σου.

(Μένανδρος)

ΟΙ ΦΡΑΓΚΟΙ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩΙ

ΥΠΟ Η. F. Tozer.

Μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν καὶ ἡμίσεος ὁ Γουλιέλμος Σαμπλίττης ἀνεκλήθη εἰς Γαλλίαν ἔνεκα τῆς εἰδήσεως τοῦ θανάτου τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου καθίστατο ἀναγκαῖον νὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως ὅπως ἀπαιτήσῃ τὴν κληρονομίαν του. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἴδιοι αὐτοῦ υἱοὶ δὲν ἦσαν ἀκόμη ἐν ἡλικίᾳ, διώρισε τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Οὐγον ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ ἢ βαίλον ἐν Μωρέᾳ κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ καὶ ἔπειτα ἀπέπλευσεν εἰς Ἰταλίαν. Ἀλλὰ βραχὺν χρόνον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ, ὁ Οὐγος Σαμπλίττης ἀπέθανεν, εἰς δὲ τὸ γεγονός τοῦτο ἐπηκολούθησεν ἀμέσως κατόπιν ἡ εἶδησις ὅτι ὁμοίως ἠρπάγη ὑπὸ θανάτου αὐτὸς ὁ Γουλιέλμος ἐν Ἀπουλίᾳ. Ἡ στιγμή ἦτο κρίσιμος διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρτισυστάτου καὶ κατὰ τὸ ἡμισυ ὠργανωμένου κράτους. Κατ' αὐστηρὰν τινὰ ἐρμηνείαν φεουδαλικῶν δικαίων, ὁ τοῦ Γουλιέλμου πρεσβυτάτος υἱὸς κατέστη κληρονόμος τῆς ἡγεμονίας, ἀπέκειτο δὲ εἰς τοὺς ἐν Γαλλίᾳ ἀντιπροσώπους αὐτοῦ νὰ στείλωσι πράκτορα αὐτῶν ὡς διοικητὴν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνηλικιότητός του. Ἐν δὲ μεταγενεστέρῳ χρόνῳ περιεφέροντο διηγήσεις, ἄλλως μὴ ἐπικυρούμεναι ὑπὸ τῆς αὐθεντικῆς ἱστορίας, καθ' ἃς ὁ Γοδοφρέδος Βιλλαρδουῖνος διωρίσθη τοποτηρητῆς καὶ κατώρθωσε διὰ δόλου ἢ βίας νὰ προλάβῃ τὸν ἀπαιτητὴν ἀπὸ τοῦ νὰ παρουσιασθῇ ἐντὸς τοῦ ὠρισμένου χρόνου. Ἄλλ' οἱ ἱππῶται οἱ ὑπὸ τὸν Σαμπλίτην ὑπηρετήσαντες καὶ νῦν ἀπολαμβάνοντες τοὺς καρπούς τῶν ἀγῶνων αὐτῶν συνησθάνθησαν ὅτι οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἢ παρ' ἀσθενοῦς χειρὸς διοικήσις ἤθελε ρίψει αὐτοὺς εἰς τὸν ἄλθρον, αὐτὸς δὲ ὁ Βιλλαρδουῖνος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φέρῃ νὰ ἐκφυγῇ ἢ εὐκαιρία τοῦ νὰ καταλάβῃ τὴν κυβέρνησιν τοῦ κράτους εἰς οὗ τὴν ἰδρύσιν συνετέλεσεν εἶπερ τις καὶ ἄλλος. Βέβαιον δ' εἶνε ὅτι τανῦν παρουσιάσθη καὶ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν ἄλλων τιμαριούχων ὡς ἀρχηγός αὐτῶν, καθότι ἦδη ἐν ἔτει 1210 εὐρίσκωμεν αὐτὸν διοικῶντα τὴν ἡγεμονίαν καὶ φέροντα τὸν τίτλον πρίγκιπος τῆς Ἀχαΐας. Ἡ δ' ἀνύψωσις αὐτοῦ ἠνεγκεν ἀμέσως καρπούς. Λέων ὁ Σγουρός, ὁ ἐν Κορίνθῳ κατὰ τῶν Φράγκων ἀμυνόμενος, ὅτε οὗτοι τὸ πρῶτον ἐπέδραμον κατὰ τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τὸν βασιλέα Βονιφάτιον, εἶχεν ἦδη ἀποθάνει, τὴν δὲ πόλιν ταύτην μετὰ καὶ τοῦ Ἄργου καὶ Ναυπλίου εἶχε καταλάβει ὁ δεσπότης τῆς Ἠπείρου Μιχαήλ, ἀναθεὶς τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῶν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Θεόδωρον, στρατηγὸν γενναῖον καὶ πεπειραμένον, ὅστις καὶ κατώρθωσεν ἐπὶ τινὰ χρόνον νὰ στρέψῃ τὸ ῥεῦμα τῆς τύχης ὑπὲρ